

ABVA 22

Allmänna bestämmelser för
användande av kommuns
allmänna vatten- och
avloppsanläggning

samt

Information till fastighetsägare

Textförslag

Inklusive vägledande kommentarer

Ersätter Svenskt Vattens P94, januari 2007

Innehållsförteckning

Textförslag: ABVA 22	2
Inledning.....	2
Inkoppling till den allmänna anläggningen	2
Användning av den allmänna dricksvattenanläggningen	2
Användning av den allmänna spillvattenanläggningen	3
Användning av den allmänna dagvattenanläggningen	5
Textförslag: Information till fastighetsägare om kommuns allmänna vatten- och avloppstjänster	7
Inledning.....	7
Förbindelsepunkters lägen	8
Anslutning till den allmänna VA-anläggningen.....	9
Användning av den allmänna dricksvattenanläggningen	10
Användning av den allmänna spillvattenanläggningen	12
Avgifter	14
Övrigt.....	14
Kommentarer riktade till huvudmannen angående tillämpningen	

Textförslag: ABVA 22

Inledning

1. Vem gäller ABVA för

För fastighetsägares användning av den allmänna VA-anläggningen i kommun gäller vad som föreskrivs i lagen om allmänna vattentjänster (2006:412) eller annan författning samt vad som nedan föreskrivs.

Dessa bestämmelser omfattar fastigheter som är belägna inom de av kommunen fastslagna verksamhetsområdena för respektive vattentjänst.

Vad som enligt dessa bestämmelser gäller för fastighetsägaren gäller även för den som innehar fast egendom med tomträtt, ständig besittningsrätt, fideikommissrätt eller på grund av testamentariskt förordnande.

Har huvudmannen träffat avtal med annan än fastighetsägare om användning av anläggningen, gäller för denne jämlikt 5 § lagen om allmänna vattentjänster vad som i lagen och dessa allmänna bestämmelser föreskrivs om fastighetsägare.

Med fastighet kan enligt 4 § lagen om allmänna vattentjänster i vissa fall även förstås byggnad eller annan anläggning, som ej tillhör ägaren till marken. Fastighetsägare är skyldig att följa ändring i och tillägg till dessa allmänna bestämmelser.

2. Huvudman för den allmänna anläggningen

Huvudman för den allmänna VA-anläggningen är

Inkoppling till den allmänna anläggningen

3. Ansvarsgräns för den allmänna anläggningen

Gränsen mellan fastighetens anläggning och den allmänna anläggningen benämns förbindelsepunkt. För varje vattentjänst som är aktuell upprättas en förbindelsepunkt. Dagvatten kan i vissa fall avledas till den allmänna anläggningen utan att fastigheten försetts med en särskild servisledning och förbindelsepunkt kan då inte upprättas. Huvudmannen bestämmer förbindelsepunktens läge eller, i de fall det är aktuellt, de särskilda åtgärder för avledning som vidtagits och meddelar fastighetsägaren.

4. Beställning av anslutning

Fastighetsägare som vill ansluta fastigheten till den allmänna anläggningen ska göra skriftlig anmälan till huvudmannen som sedan ombesörjer inkoppling.

Användning av den allmänna dricksvattenanläggningen

5. Huvudmannens skyldighet att leverera dricksvatten

Huvudmannen levererar vatten till fastighet, vars ägare har rätt att använda den allmänna dricksvattenanläggningen och som följer gällande bestämmelser för användandet.

Huvudmannens leveransskyldighet avser endast vatten av dricksvattenkvalitet för normal hushållsanvändning. Huvudmannen garanterar inte att visst vattentryck eller viss vattenmängd per tidsenhet alltid kan levereras.

Vatten som levereras genom allmän VA-anläggning får utnyttjas för värmeutvinning endast om huvudmannen efter ansökan skriftligen medger detta.

6. Huvudmannens rätt att avbryta leveransen

Huvudmannen har rätt att begränsa eller avbryta vattenleveransen när denne finner det nödvändigt för att förebygga person- eller egendomsskada samt för reparation, ändring, kontroll eller annan sådan åtgärd som berör huvudmannens egna eller därmed förbundna anläggningar.

Vid begränsad vattentillgång är fastighetsägare skyldig att reducera sin vattenförbrukning enligt huvudmannens anvisningar.

Vid planlagt leveransavbrott lämnar huvudmannen på lämpligt sätt meddelande om detta.

7. Mätning av vattenförbrukning

Ska vattenförbrukning hos fastighetsägare fastställas genom mätning tillhandahålls vattenmätare av huvudmannen och förblir huvudmannens egendom. Huvudmannen bestämmer antalet mätare och vilket slag av mätare som ska användas. Fastighetsägaren ska bekosta erforderliga anordningar för uppsättning av mätare och sammankoppling med installationen i övrigt.

Vattenmätarens plats ska vara godkänd av huvudmannen, som har rätt att kostnadsfritt disponera platsen och ensam har befogenhet att sätta upp, ta ned, kontrollera, justera, underhålla samt till- och fränkoppla mätaren.

Användning av den allmänna spillvattenanläggningen

8. Huvudmannens skyldighet att ta emot spillvatten

Huvudmannen tar emot spillvatten från fastighet, vars ägare har rätt att använda den allmänna anläggningen och som iakttar gällande bestämmelser för användandet, om behovet av avledning inte kan tillgodoses bättre på annat sätt.

Huvudmannen är inte skyldig att ta emot spillvatten vars beskaffenhet inte oväsentligt avviker från hushållsspillvattens.

9. Värmeutvinning ur spillvatten

Vatten som utnyttjats för värmeutvinning får avledas till den allmänna spillvattenanläggningen endast om huvudmannen efter ansökan skriftligen medger det.

Värmeuttag ur avloppsvatten får inte ske så att temperaturen i utsläppt avloppsvatten underskrider temperaturen i det av huvudmannen levererade dricksvattnet.

10. Krav på spillvattnets innehåll och egenskaper

Fastighetsägare får inte tillföra avloppet lösningsmedel, avfettningsmedel, färger, olja, bensen eller annan petroleumprodukt, fett i större mängd, läkemedel eller sura, frätande eller giftiga vätskor och inte heller vätska, ämnen eller föremål som kan orsaka stopp, avlagring, vidhäftning, gasbildning eller explosion.

Ånga eller varmvatten med högre temperatur än 45°C får inte tillföras spillvattenanläggningen i förbindelsepunkten.

Oavsiktligt utsläpp av sådant slag som anges i första och andra styckena ska ofördröjligen anmälas till huvudmannen.

Fastighetsägare får inte tillföra avloppet spillvatten från köksavfallskvavn utan huvudmannens skriftliga medgivande.

11. Huvudmannens rätt att tillfälligt begränsa användningen av spillvattenanläggningen

Huvudmannen har rätt att tillfälligt begränsa fastighetsägares möjlighet att använda spillvattenanläggningen när huvudmannen finner det nödvändigt för att förebygga person- eller egendomsskada samt för reparation, ändring, kontroll eller annan åtgärd som berör huvudmannens egna eller därmed förbundna anläggningar.

12. Frånkoppling av dag- och dränvatten från spillvattenförande ledning

Dag- och dränvatten får inte tillföras allmän ledning som inte är avsedd för sådant ändamål, om inte huvudmannen av särskilda skäl skriftligen medgivit undantag.

Avleds dag- och dränvatten från fastighet till spillvattenförande ledning får fortsatt tillförsel av sådant vatten inte ske, sedan särskild förbindelsepunkt för ändamålet upprättats och fastighetsägaren underrättats därom, eller om huvudmannen vidtagit åtgärder för avledande av dagvatten utan att förbindelsepunkt för dagvatten upprättats, när huvudmannen meddelat fastighetsägaren att sådana åtgärder har vidtagits.

Huvudmannen bestämmer när den otillåtna avledningen ska ha upphört. Undantag från förbudet eller anstånd med att avbryta tillförseln kan medges av huvudmannen om särskilda skäl föreligger.

Har särskild förbindelsepunkt för dag- och dränvatten inte upprättats, kan huvudmannen ändå förbjuda dittills tillåten tillförsel av sådant vatten till spillvattenförande ledning. Förutsättningar för detta är dels att avledning kan ske ändamålsenligt på annat sätt, dels att huvudmannen i skälig omfattning ersätter fastighetsägaren hans kostnader för erforderlig omläggning. Dag- och dränvatten från fastighet, som nyinkopplas till den allmänna anläggningen, får inte tillföras annan ledning än den huvudmannen bestämmer.

13. Spillvatten från fastighet som inte används som bostad

Fastighetsägare som helt eller delvis använder eller upplåter fastighet till annat än bostadsändamål ska informera huvudmannen om sådan verksamhet som kan påverka beskaffenheten hos spillvattnet från fastigheten. Fastighetsägaren ska bekosta de provtagningar och analyser som huvudmannen finner vara nödvändiga för kontroll av avloppsvattnet.

Huvudmannen har rätt att fordra att fastighetsägaren för journal över verksamhet som inverkar på avloppsvattnets beskaffenhet och företar kontroll av vattnet genom provtagningar och analyser. Huvudmannen anger hur journalföring och provtagningar ska göras.

Huvudmannen kan i enskilda fall medge utsläpp i den allmänna spillvattenanläggningen av avloppsvatten som inte har oväsentligt annan sammansättning än spillvatten från bostäder (hushållspillvatten) vad gäller arten eller halten av ingående ämnen. Huvudmannen bestämmer därvid villkoren för utsläppet.

14. Avledning genom LTA-system

Vid anslutning till allmänt tryckavloppssystem tillhandahåller huvudmannen LTA-pumpenhet eller annan aktuell pumpenhet som förblir dennes egendom. Huvudmannen bestämmer antalet pumpenheter och vilket slag av pumpenhet som ska användas samt svarar för installationen.

Fastighetsägaren bekostar erforderliga anordningar för att sammankoppla enheten med installationen i övrigt. Enhetens plats ska bestämmas av huvudmannen, som äger rätt till kostnadsfri upplåtelse av platsen och som ensam har befogenhet att sätta upp, ta ned, kontrollera, justera, underhålla samt till- och fränkoppla enheten.

15. Avledning med självfallssystem till allmänt vakuumavloppssystem

Vid anslutning av fastighet med självfallssystem till allmänt vakuumavloppssystem tillhandahåller och installerar huvudmannen en vakuumventilbrunn, som förblir huvudmannens egendom.

Ventilbrunnens läge ska bestämmas av huvudmannen, som äger rätt till kostnadsfri upplåtelse av platsen och som har ensam befogenhet att sätta upp, ta ned, kontrollera, justera, underhålla samt till- och fränkoppla ventilbrunnen. Fastighetsägaren är skyldig att skydda enheten mot frost och åverkan samt annan skada.

Fastighetsägaren bekostar ventilbrunnens elförsörjning samt erforderliga anordningar för att sammankoppla den med fastighetens installation.

16. Separering av spillvatten i källsorterande system

Har huvudmannen upprättat en särskild förbindelsepunkt för klosettatten respektive en förbindelsepunkt för BDT-vatten (bad-, disk- och tvättvatten) är fastighetsägare skyldig att separera och avleda sitt spillvatten på motsvarande sätt.

Avleds klosettatten från fastighet till BDT-vattenförande ledning får fortsatt tillförsel av sådant vatten inte ske, sedan särskild förbindelsepunkt för ändamålet upprättats och fastighetsägaren underrättats därom.

Avleds BDT-vatten från fastighet till klosettattenförande ledning får fortsatt tillförsel av sådant vatten inte ske, sedan särskild förbindelsepunkt för ändamålet upprättats och fastighetsägaren underrättats därom.

Huvudmannen bestämmer när den otillåtna avledningen ska ha upphört. Undantag från förbudet eller anstånd med att avbryta tillförseln kan medges av huvudmannen om särskilda skäl föreligger.

Användning av den allmänna dagvattenanläggningen

16. Huvudmannens skyldighet att ta emot dag- och dränvatten

Huvudmannen tar emot dag- och dränvatten från fastighet, vars ägare har rätt att använda den allmänna anläggningen och som iakttar gällande bestämmelser för användandet, om behovet av avledning inte kan tillgodoses bättre på annat sätt.

17. Begränsning av huvudmannens skyldighet att ta emot dagvatten

Huvudmannen är inte skyldig att ta emot obegränsad mängd dagvatten från fastigheter, vars ägare har rätt att använda den allmänna anläggningen, där lämpliga åtgärder för att fördröja dagvattnet kan genomföras. Huvudmannen är inte heller skyldig att ta emot dagvatten vars föroreningsgrad inte oväsentligt avviker från dagvatten som inte behöver renas.

Fastighetsägare är skyldiga att reducera tillförseln och rena dagvatten enligt huvudmannens anvisningar.

18. Huvudmannens rätt att tillfälligt begränsa användningen av dagvattenanläggningen

Huvudmannen har rätt att tillfälligt begränsa fastighetsägares möjlighet att använda dagvattenanläggningen när huvudmannen finner det nödvändigt för att förebygga person- eller egendomsskada samt för reparation, ändring, kontroll eller annan åtgärd som berör huvudmannens egna eller därmed förbundna anläggningar.

19. Spillvatten får inte tillföras dag- och dränvattenledning

Spillvatten får inte tillföras allmän ledning som är avsedd att uteslutande avleda dag- och dränvatten. (Med spillvatten likställs i denna punkt allt avloppsvatten som huvudmannen bedömer ska avledas till spillvattenledning.)

20. Krav på dagvattnets innehåll och egenskaper

Fastighetsägare får inte tillföra dagvattenanläggningen lösningsmedel, avfettningsmedel, färger, olja, bensin eller annan petroleumprodukt, fett i större mängd, läkemedel eller sura, frätande eller giftiga vätskor och ämnen och inte heller vätska, ämnen eller föremål som kan orsaka stopp, avlagring, vidhäftning, gasbildning eller explosion.

Ånga eller varmvatten med högre temperatur än 45°C får inte tillföras i förbindelsepunkten. Utsläpp av sådant slag som anges ovan ska omedelbart anmälas till huvudmannen.

Vatten som utnyttjats för värmeutvinning får avledas till den allmänna dagvattenanläggningen endast om huvudmannen efter ansökan skriftligen medger det.

Fastighetsägaren får inte heller använda dagvattenanläggningen på ett sätt som strider mot punkt 17 i denna föreskrift.

Oavsiktligt utsläpp av dagvatten som avviker från normalt dagvatten ska ofördröjligen anmälas till huvudmannen.

21. Dagvatten från fastighet som inte används som bostad

Fastighetsägare som helt eller delvis använder eller upplåter fastighet till annat än bostadsändamål ska informera huvudmannen om sådan verksamhet som kan påverka beskaffenheten hos dagvattnet från fastigheten. Fastighetsägaren ska bekosta de provtagningar och analyser som huvudmannen finner vara nödvändiga för kontroll av avloppsvattnet.

Huvudmannen har rätt att fordra att fastighetsägaren för journal över verksamhet som inverkar på dagvattnets beskaffenhet och företar kontroll av vattnet genom provtagningar och analyser.

Huvudmannen anger hur journalföring och provtagningar ska göras.

Textförslag: Information till fastighetsägare om kommuns allmänna vatten- och avloppstjänster

Inledning

Denna information ger förklaringar och kommentarer till de bestämmelser som finns i lagen om allmänna vattentjänster (2006:412), i det följande kallad vattentjänstlagen, och Allmänna bestämmelser för användning av kommuns allmänna avloppsanläggning (ABVA). Samtliga fastighetsägare som är anslutna till kommuns allmänna VA-anläggning är skyldiga att följa de bestämmelser som finns i kommunens ABVA. För att kunna tillgodogöra sig innehållet i denna information är det nödvändigt att ha tillgång till ABVA.

Vattentjänstlagen reglerar förhållandet mellan huvudmannen för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen och ägare av fastighet inom verksamhetsområdet för vatten och avlopp.

Huvudman för den allmänna VA-anläggningen

Huvudman för den allmänna VA-anläggningen i kommun är

Verksamhetsområde

Kommunens allmänna vatten- och avloppstjänster bedrivs inom ett fastställt geografiskt område, verksamhetsområdet. Uppgift om verksamhetsområdet finns hos huvudmannen för den allmänna VA-anläggningen.

Fastighetsägare

Med fastighetsägare avses i vattentjänstlagen (2006: 412), i ABVA (allmänna bestämmelser) och i denna information ägare av fastighet inom VA-anläggningens verksamhetsområde. Enligt vattentjänstlagen jämställs med fastighetsägare bland andra arrendator och tomträttsinnehavare.

Rätten att använda en allmän VA-anläggning är knutet till fastigheten och inte till fastighetsägaren och består så länge fastigheten består. Detta innebär att det inte går att säga upp ett "VA-abonnemang" och därmed undgå avgiftsskyldighet.

Huvudman kan träffa avtal med annan än fastighetsägare om rätt att få använda VA-anläggningen. Konsekvensen av detta blir att det som enligt vattentjänstlagen gäller för fastighetsägaren istället gäller för användaren. Detta innebär att huvudmannen därefter endast kan kräva betalning av den som han har träffat avtal med.

Vad ingår i den allmänna VA-anläggningen?

I den allmänna VA-anläggningen ingår vattenverk, avloppsreningsverk, ledningsnät, reservoarer och pumpstationer samt andra anordningar, som krävs för att VA-anläggningen ska fungera på avsett sätt. I den allmänna VA-anläggningen ingår också servisledningar fram till förbindelsepunkter som huvudmannen har bestämt för varje fastighet.

Vad ingår i fastighetsägarens VA-installation?

Med en fastighets VA-installation menas de ledningar, som för fastigheten dragits från förbindelsepunkterna. I installationen ingår även anordningar, t.ex. tappventiler och tvättställ, som anslutits till en sådan ledning. En VA-installation ingår inte i den allmänna anläggningen, om inte annat framgår av vattentjänstlagen, ABVA eller avtal.

Servisledning

Med servisledning menas den ledning som förbinder en byggnad eller en fastighet med en allmän VA-anläggnings ledningsnät. Den delas av förbindelsepunkten i den allmänna anläggningens del och i fastighetens del.

Juridisk ansvarsfördelning

Den juridiska ansvarsgränsen mellan huvudmannens allmänna anläggning och fastighetens VA-installation går i förbindelsepunkten. Med förbindelsepunkt menas den punkt där inkoppling av fastighetens ledningar till den allmänna anläggningen ska ske eller har skett.

Kostnadsfördelning

Huvudmannen svarar för alla arbeten och kostnader för den allmänna anläggningen.

Fastighetsägaren svarar för alla arbeten och kostnader för VA-installationen.

Anordning som behövs endast för en eller några få fastigheter, t.ex. anordning för tryckstegring av vatten eller pumpning av avloppsvatten, bekostas av vederbörande fastighetsägare om inte huvudmannen bestämt annat.

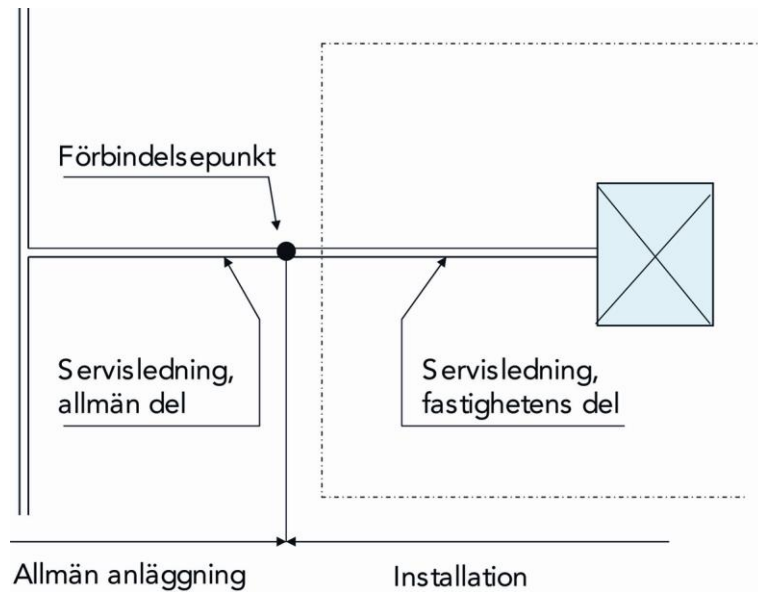
Förbindelsepunkters lägen

Enligt vattentjänstlagen är det huvudmannen som bestämmer förbindelsepunkter där fastighetens ledningar ska kopplas till VA-anläggningen. För varje typ av ledning som skall kopplas till den allmänna anläggningen, t.ex. för vatten, spillvatten och dagvatten, upprättas en egen förbindelsepunkt. Dessa ligger vanligtvis nära varandra och vanligen i fastighetens omedelbara närhet, ca ... m utanför fastighetsgräns, men huvudmannen kan också ha meddelat annat läge.

I normalfallet bestäms läget i samråd mellan huvudmannen och fastighetsägaren. I de fall fastighetsägaren inte i tid anmäler sina eventuella önskemål till huvudmannen, får han acceptera det läge som huvudmannen fastställt.

När uppgift om förbindelsepunkters lägen lämnas för fastighet som ännu inte inkopplats, anges normalt för samtliga servisledningar dimension och planläge samt för avloppsserviser även höjdläge.

Ifråga om dagvatten från fastighet kan det ibland förekomma att sådant vatten får avledas till den allmänna avloppsanläggningen utan att fastigheten försetts med en särskild servisledning för detta ändamål. Förbindelsepunkt kan sålunda inte upprättas i detta fall och meddelas fastighetsägaren. Huvudmannen måste emellertid ha vidtagit särskilda åtgärder för sådan avledning och ha underrättat fastighetsägaren om detta.

Anslutning till den allmänna VA-anläggningen

Anmälan om anslutning

Om en fastighetsägare vill ansluta fastigheten till den allmänna anläggningen ska han göra anmälan om detta hos huvudmannen. Anmälan ska göras digitalt på huvudmannens hemsida, eller på blankett som huvudmannen tillhandahåller.

Har fastighetsägaren rätt att använda anläggningen, drar huvudmannen fram ledningar till förbindelsepunkterna för vatten och avlopp. Huvudmannen bestämmer efter samråd med fastighetsägaren ledningarnas antal, dimensioner, lägen och utförande.

Inkoppling av två eller flera fastigheters VA-installationer till den allmänna anläggningen i en gemensam förbindelsepunkt för fastigheterna kan beviljas om huvudmannen bedömer att det finns särskilda skäl för en sådan lösning. Avtal om detta träffas i sådana fall med huvudmannen. En förutsättning för att en gemensam förbindelsepunkt ska beviljas är ofta att fastigheterna bildat en gemensamhetsanläggning.

Huvudmannen har enligt vattentjänstlagen i vissa fall rätt till anstånd med att utföra arbetet för att samordningen med andra arbeten inte ska försvåras och för att denne ska kunna följa sin utbyggnadsplan.

Huvudmannen medger inkoppling av fastighetens VA-installation till den allmänna anläggningen när anläggningsavgiften är betald eller om avgiften ska delbetalas, när godtagbar säkerhet ställts. Huvudmannen är dock enligt vattentjänstlagen inte skyldig att låta en fastighet kopplas till den allmänna anläggningen om fastighetens installation har väsentliga brister. Huvudmannen har rätt till det tillträde på en fastighet som behövs för att han skall kunna undersöka en VA-installation och dess användning innan VA-installationen kopplas till den allmänna anläggningen eller annars när det behövs för att huvudmannen skall kunna fullgöra sina skyldigheter.

Huvudmannen själv behöver nödvändigtvis inte göra inkopplingen, utan detta kan efter huvudmannens medgivande överlåtas till fastighetsägarens entreprenör, förutsatt den senare har ett system för kvalitetssäkring för denna typ av arbete.

Ny förbindelsepunkt

Om fastighetsägaren vill ha en ny förbindelsepunkt i stället för den befintliga och huvudmannen efter ansökan går med på detta, så får fastighetsägaren bekosta den nya servisledningens allmänna del samt bortkopplingen av den tidigare servisledningens allmänna del.

Vill huvudmannen upprätta en ny förbindelsepunkt i stället för den befintliga, så ska huvudmannen ersätta fastighetsägaren för de kostnader som uppstår med den nya servisledningen och inkoppling av denna.

Ett skäligt avdrag med hänsyn till den tidigare servisledningens ålder och skick bör göras i båda fallen.

Avgiftsskyldighet

Avgiftsskyldighet för fastighetsägaren inträder när huvudmannen upprättat förbindelsepunkt och informerat fastighetsägaren om detta. Därutöver krävs att fastigheten ligger inom verksamhetsområdet för VA, att fastigheten har behov av en vattentjänst och att behovet inte kan tillgodoses bättre på annat sätt.

Ibland kan bortledning av dagvatten från en fastighet till den allmänna anläggningen ske utan att förbindelsepunkt upprättats. Har förbindelsepunkt för dagvatten från fastighet inte upprättats, men fastigheten anses i behov av bortledning av dagvatten, inträder avgiftsskyldighet för detta ändamål när huvudmannen har ordnat de anordningar som behövs för bortledandet och informerat fastighetsägaren om detta.

Användning av den allmänna dricksvattenanläggningen

Dricksvattnets kvalitet, tryck och mängd

Huvudmannen har bara skyldighet att leverera vatten för hushållsändamål till anslutna fastigheter inom verksamhetsområdet. Vattnet ska vara av dricksvattenkvalitet enligt livsmedelsverkets föreskrifter. Huvudmannen garanterar inte att visst vattentryck alltid upprätthålls eller att viss vattenmängd per tidsenhet alltid kan levereras.

Begränsning av vattenleverans

Huvudmannen har rätt att begränsa eller stänga av vattenleveranserna för att förebygga skada samt vid reparationer, tillsyn och liknande omständigheter. Vid planlagt leveransavbrott informerar huvudmannen fastighetsägarna om detta på lämpligt sätt, t.ex. genom skriftligt meddelande. Vid en mer omfattande akut avstängning kan information ges t.ex. genom lokalradion, via huvudmannens hemsida eller sms.

Vid begränsad vattentillgång är fastighetsägaren skyldig att minska sin vattenförbrukning efter de anvisningar som huvudmannen lämnar.

Dricksvatten för andra ändamål

Vatten används även för andra ändamål än hushåll, t.ex. i industrier och ibland också som energikälla. Industrier eller andra verksamheter med stor vattenförbrukning, särskilda kvalitetskrav eller som kräver stora flöden kan inte utan vidare påräkna att huvudmannen kan klara sådana behov om inte detta särskilt avtalats.

Vattenmätare

Vattenförbrukningen hos fastighetsägare fastställs genom mätning, om inte huvudmannen bestämmer annat. Huvudmannen tillhandahåller och installerar vattenmätaren och är dess ägare. Fastighetsägaren är enligt vattentjänstlagen skyldig att upplåta plats för mätaren samt lämna huvudmannen tillträde till fastigheten när denne vill kontrollera, ta ned eller sätta upp vattenmätaren.

Vattenmätarens plats ska vara godkänd av huvudmannen, som har rätt att kostnadsfritt disponera platsen och ensam har befogenhet att sätta upp, ta ned, kontrollera, justera, underhålla samt till- och fränkoppla mätaren. För dessa åtgärder liksom för avläsning ska fastighetsägaren lämna huvudmannen fritt och obehindrat tillträde till mätaren. Har avsättning för mätare utförts innan placeringen godkänts av huvudmannen, är fastighetsägaren, om huvudmannen så kräver, skyldig att svara för och bekosta flyttningen av avsättningen så att mätarens plats kan godkännas av huvudmannen.

Om det misstänks att mätaren visar fel, låter huvudmannen undersöka mätaren, om huvudmannen tycker det är nödvändigt eller om fastighetsägaren begär det. Undersökningen ska bekostas av fastighetsägaren, om denne begärt undersökningen och mätaren godkänns. I annat fall bekostar huvudmannen undersökningen.

Vid undersökning av mätaren bestäms felvisningen i två kontrollpunkter enligt SWEDACs föreskrifter om vatten- och värmemätare.

Kan mätfelets storlek inte bestämmas eller har mätaren inte fungerat, har huvudmannen rätt att uppskatta förbrukningen.

Fastighetsägare som inte godtar huvudmannens beslut efter genomförd undersökning eller huvudmannens uppskattning av förbrukningen, kan begära rättslig prövning av frågan av mark- och miljödomstolen.

Fastighetsägare ska vårda vattenmätaren väl och skydda den mot frost och åverkan samt mot återströmning av varmvatten och annan skadlig värmepåverkan. Om så inte sker och mätaren skadas, ska fastighetsägaren ersätta huvudmannen kostnaden för att åtgärda eller byta mätaren.

Fastighetsägare som önskar att vattenmätaren tillfälligt tas ned på grund av frostrisk eller annan orsak ska anmäla detta till huvudmannen, som mot ersättning tar ned och åter sätter upp mätaren.

Användning av den allmänna spillvattenanläggningen

Spillvatten

Huvudmannen är skyldig att ta emot spillvatten från anslutna fastigheter inom verksamhetsområdet om inte behovet kan tillgodoses bättre på annat sätt. Med spillvatten menas förorenat vatten från hushåll, industriell tillverkningsprocess, arbetsplats, serviceanläggning m.m.

Spillvattnets beskaffenhet

Huvudmannen är dock inte skyldig att ta emot spillvatten vars innehåll i väsentlig mån avviker från hushållspillvattens. För att få släppa ut sådant spillvatten i det allmänna ledningsnätet förutsätts vanligen att avtal upprättas. Huvudmannen är inte heller skyldig att ta emot spillvatten om behovet av avledning kan tillgodoses bättre på annat sätt.

Värmeuttag ur spillvatten får inte ske så att temperaturen i utsläppt spillvatten underskrider temperaturen i det av huvudmannen levererade dricksvattnet.

Fastighetsägare är skyldig att till huvudmannen anmäla verksamhet som kan inverka på spillvattnets sammansättning.

Fastighet som används till annat än bostad

Med hänsyn till kraven på åtgärder för att hindra vattenförorening är det i många fall nödvändigt för huvudmannen att ha en noggrannare kontroll över vad som avleds till den allmänna avloppsanläggningen än vad som gäller för bostadsfastigheter. Fastighetsägaren har därför enligt ABVA ålagts att lämna uppgift om arten och omfattningen av sådan verksamhet inom fastigheten, som kan inverka på avloppsvattnets innehåll. Provtagningar och analyser, som huvudmannen finner nödvändiga för kontroll av sådant avloppsvatten, bekostas av fastighetsägaren eller genom denne av företag, rörelse eller verksamhet som avleder avloppsvattnet. Kostnaden för sådan kontroll kan också ingå i särskild industriavloppstaxa.

I ABVA har införts en bestämmelse, som gör det möjligt för huvudmannen att föreskriva att fastighetsägaren själv, enligt huvudmannens anvisningar och på det sätt och i den omfattning huvudmannen bestämmer, ska föra journal över verksamheten och själv utöva kontroll av avloppsvattnets innehåll.

Huvudmannen är inte skyldig att ta emot vatten som utnyttjats för värmeutvinning, eftersom sådant vatten enligt vattentjänstlagen inte är att anse som avloppsvatten.

Industrier måste samråda med huvudmannen

Fastighetsägare som använder eller avser att använda den allmänna avloppsanläggningen och som avser att ansöka om prövning av avloppsutsläpp enligt miljölagstiftningen ska samråda med huvudmannen.

Tryckavloppssystem (LTA-system)

Tryckavloppssystem (LTA-system) En allmän avloppsanläggning utförs normalt så att fastigheterna kan ansluta sina servisledningar och nyttja anläggningen utan att det krävs särskilda anordningar för fastigheten. Detta är dock inte alltid möjligt. Topografiska förhållanden kan exempelvis göra det omöjligt att avleda avloppsvatten med självfall till den

allmänna anläggningen. Då krävs att pumpar installeras för att anläggningen skall kunna nyttjas på avsett vis. Ett LTA-system (Lätt Tryck Avlopp) består av små pumpenheter, ofta en per fastighet, som i de flesta fall placeras inne på fastigheten i anslutning till den bebyggelse som ska betjänas av systemet.

Enligt vattentjänstlagen tillhandahåller huvudmannen pump, pumpbrunn och ledning till förbindelsepunkt, trots att pumpbrunnen oftast placeras inne på fastigheten. Installation och montering av pumpbrunn, avloppsledningar samt pump görs enligt huvudmannens anvisningar. Pumpbrunnens plats bestäms av huvudmannen.

Huvudmannen äger pumpen och ansvarar för drift, underhåll och förnyelse av denna. Fastighetsägaren övertar pumpbrunn, ledning till förbindelsepunkt och övriga delar uppströms pumpen.

Fastighetsägaren bekostar erforderliga anordningar för att sammankoppla pumpen med installationen i övrigt.

Fastighetsägaren svarar för, och bekostar, el-försörjning för drift av pumpen och uppvärmning av servisledningen fram till förbindelsepunkten.

I det fall det endast rör sig om enstaka fastigheter som behöver LTA-system får fastighetsägaren själv stå för samtliga kostnader.

Vad som ovan sägs om LTA-system och pumpenheter gäller även för motsvarande anordningar (ventilbrunn) i samband med avledning med självfall till ett allmänt vakuumsystem.

Användning av den allmänna dagvattenanläggningen

Dagvatten

Med dagvatten menas tillfälligt, avrinnande vatten på ytan, mark eller konstruktion t.ex. regnvatten, smältvatten eller framträngande grundvatten.

Huvudmannen är inte skyldig att ta emot dag- och dränvatten från fastighet, i de fall avledning av sådant vatten kan tillgodoses bättre på annat sätt. I vissa fall kan avledning till LOD-anläggning (LOD = lokalt omhändertagande av dagvatten) på den enskilda fastigheten innebära sådan fördel. LOD kan t.ex. innebära att dag- och eller dränvatten avleds till ett s.k. perkolationsmagasin (stenkista) på den egna tomten eller att vattnet sugts upp av omgivande gräsytor. Med dag- och dränvatten likställs allt avloppsvatten som huvudmannen bedömer inte ska avledas till spillvattenförande ledning. Vid behov kan fastighetsägaren rådgöra med huvudmannen.

Huvudmannen är inte heller skyldig att ta emot allt dagvatten från fastigheter som har rätt att använda den allmänna dagvattenanläggningen och där lämpliga åtgärder för att fördröja dagvattnet kan genomföras. Det kan exempelvis handla om fördröjningsmagasin eller att minska andelen hårdgjord yta på fastigheten.

Dagvattnets beskaffenhet

Dag- och dränvatten som tillförs allmän avloppsanläggning ska hålla sådan kvalitet att huvudmannen kan uppfylla sina skyldigheter enligt gällande lagar och förordningar.

Inkoppling av dränvatten till den allmänna avloppsanläggningen

Vid nybyggnad måste bestämmelserna i Boverkets byggregler följas. Innebörden av dessa bestämmelser är att dränvatten från byggnad inte får avledas till avloppsledning, i vilken uppdamning kan förekomma. Uppdamning innebär att en ledning går full och att den fria vattenytan kan stiga i anslutande ledningar. Ställs från huvudmannen kravet att dränvatten ska avledas till dagvattenledning, innebär detta i många fall att dränvatten från byggnader, i första hand sådana med källare, inte kan avledas med självfall. Dagvattenledningar är nämligen normalt dimensionerade så att uppdamning i ledningarna förekommer vid häftigare regn. Den praktiska konsekvensen blir därför att vissa byggnader inte kan förses med källare eller att dränvattnet måste pumpas eller avledas till LOD-anläggning.

Separering av kombinerat avloppsvattensystem

I ABVA regleras att, om dag- och dränvatten avleds från fastighet till spillvattenförande ledning, får avledningen inte fortsätta sedan särskild förbindelsepunkt för dag- och dränvatten upprättats och fastighetsägaren underrättats om detta. Huvudmannen kan alternativt ha vidtagit åtgärder för avledning utan att förbindelsepunkt har upprättats och meddelat fastighetsägaren detta.

Huvudmannen bestämmer inom vilken tid tillförseln ska ha upphört. Undantag från förbudet eller anstånd kan medges av huvudmannen om särskilda skäl föreligger.

Avgifter

Fastighetsägares avgiftsskyldighet till huvudmannen regleras i taxan för allmänna vattentjänster. VA-taxan innehåller uppgifter om anläggningsavgifter, d.v.s. uppgifter om vad nyanslutningar kostar, bruksavgifter samt uppgifter om avgifter för vanligen förekommande tjänster som huvudmannen tillhandahåller på fastighetsägarens begäran, t.ex. servisavstängning.

Huvudmannen kan träffa avtal med ägare till fastighet och andra avgiftsskyldiga i avgiftsfrågor som inte regleras i kommunens taxeföreskrifter.

Övrigt

Enligt vattentjänstlagen ska en allmän VA-anläggning användas så att det inte uppkommer olägenhet för huvudmannen eller annan. Det får inte uppstå svårigheter för huvudmannen att uppfylla kraven från miljö- och hälsoskyddssynpunkt eller att i övrigt uppfylla sina åligganden enligt lag eller annan författning eller enligt avtal. Fastighetsägare ansvarar för att VA-installationen, även sådan som inte kräver bygglov, anordnas och utförs så att den fyller kraven enligt Boverkets byggregler.

Enligt ABVA får spillvatten från köksavfallskvarn tillföras den allmänna avloppsanläggningen endast om huvudmannen efter ansökan skriftligen medger det.

Bensin-, olje- och fettavskiljare samt sand- och slamfång i gårdsbrunnar o.d. ska tillses regelbundet och tömmas så ofta, att de alltid fyller avsedd funktion. Fettavskiljare ska uppfylla kraven enligt europanorm SS EN 1825.

Frityrolja får inte tillföras den allmänna VA-anläggningen.

Huvudmannen har enligt vattentjänstlagen rätt att undersöka VA-installationen och dess användning. Påträffas allvarliga brister är fastighetsägaren enligt vattentjänstlagen skyldig att rätta till dessa så att det inte uppkommer olägenheter för huvudmannen eller någon annan. Om så inte sker är huvudmannen inte skyldig att låta fastigheten vara kopplad till den allmänna anläggningen.

Om en fastighets VA-förhållanden påtagligt avviker från de förhållanden som i övrigt råder i en allmän VA-anläggnings verksamhetsområde, får huvudmannen träffa avtal med fastighetsägaren om särskilda villkor för att använda VA-anläggningen.

Anmäl ändringar

Fastighetsägare ska på begäran lämna huvudmannen underlag för avgiftsberäkning. Dessutom ska fastighetsägare självmant anmäla sådan ändring av VA-installationen eller annat förhållande, som enligt taxan kan ha betydelse för avgiftsberäkningen.

Anmäl ägarbyte

Fastighetsägare ska utan dröjsmål underrätta huvudmannen när fastigheten övergår till ny ägare samt uppge den nye ägarens namn, adress och tillträdesdag.

Vattenavstängning

Har fastighetsägare försummat att betala VA-avgift eller i övrigt försummat sina skyldigheter enligt vattentjänstlagen och är försummelsen väsentlig, har huvudmannen rätt att stänga av vattentillförseln till fastigheten. Avstängning kan ske om rättelse inte kunnat åstadkommas genom skriftlig uppmaning och avstängningen inte medför olägenhet för människors hälsa.

Fastighetsägaren ska till huvudmannen betala avgift enligt taxa för såväl avstängning som återinkoppling.

Risk för källaröversvämning

I hus med källare, särskilt där källaren har golvbrunn eller annan avloppsenhet, finns alltid risk för källaröversvämning. Vid häftiga regn eller snösmältning kan den allmänna ledningen överbelastas och vatten kan baklänges tränga in i avloppsserviser och upp genom golvbrunnar och förorsaka skador. Vid sidan av översvämningar förorsakade av häftiga regn är stopp i servisledning den vanligaste skadeorsaken.

Fastighetsägare bör i eget, och i förekommande fall hyresgästers, intresse i största möjliga utsträckning förebygga skador inom fastigheten till följd av uppdämning i ledningsnätet.

Följande åtgärder kan förslagsvis vidtas:

- Placera inte föremål i källaren som är värdefulla och känsliga för fukt
- Kontrollera att avstängbara golvbrunnar är stängda och att automatiska bakvattenventiler fungerar

- De golvbrunnar i källaren som inte är avstängbara förses med tätande anordningar eller ersätts med avstängbara brunnar
- Rörinstallatör kontaktas om misstanke finns att avloppets avstängningsanordningar inte fungerar
- Kontroll av att regn- och smältvatten leds från byggnaden
- Nedfarter till garage och andra utrymmen invallas
- Kontroll av att intern avloppspump fungerar
- Fastigheten ansluts till alarmeringscentral med larmtjänst

Får ej återopas

Kommentarer riktade till huvudmannen beträffande textförslag till ABVA

Användning av den allmänna dricksvattenanläggningen

5. Det har ansetts tillräckligt att här införa en uppgift om att det levererade vattnet endast uppfyller de kvalitetskrav som erfordras för dricksvattenkvalitet. Därigenom upplyses fastighetsägare, som måhända förlitar sig på andra egenskaper hos det vid viss tid levererade vattnet, att ändring av beskaffenheten kan ske utan att någon berättigad anmärkning mot detta kan framföras från hans sida. Inte heller vad beträffar vattentryck och vattenmängd per tidsenhet kan fastighetsägaren anta att de vid tiden för inkopplingen eller vid annan tidpunkt rådande förhållandena alltid ska kunna upprätthållas och att avvikelser ska anses som brist i leveransen. I punktens andra stycke klargörs att nämnda förhållanden inte alltid kan påräknas. Uttryckssättet ”garanterar inte” antyder emellertid att endast kortvariga och oundvikliga ändringar kan påräknas förekomma, utom i de fall som särskilt reglerats i punkt 6.

I Boverkets Byggregler (BFS 2011:6 med ändringar till och med BFS 2020:4) föreskrivs att vatteninstallationer för vatten med annan kvalitet än dricksvatten (”övrigt vatten”) inte får kopplas samman med installationer för dricksvatten, t.ex. fastigheter med egen brunn.

Det kan förekomma att fastigheter förses med dricksvatten från mer än en försörjningsanläggning, t.ex. en allmän anläggning och egen brunn. I Boverkets Byggregler anges i Allmänna råd under rubriken 6:624 Återströmning, att installationer bör utformas enligt SS-EN 1717, ”Vattenförsörjning – Skydd mot förorening av dricksvatten – Allmänna krav på skyddsdon för att förhindra förorening genom återströmning”. Av denna standard framgår att när det sker en blandning av vatten från en allmän vattenförsörjningsanläggning och någon annan vattenförsörjningsanläggning ska den allmänna anläggningen skyddas genom ett fritt luftgap. Växling från en försörjningsanläggning till en annan med hjälp av ventiler anses således inte ge tillräcklig säkerhet. Ett alternativ är att växling kan verkställas efter demontering och förnyad montering av rör och rördelar.

Ändamålet med en allmän VA-anläggning är i första hand att tillgodose hälsoskyddets och miljöns intressen. Vatten används emellertid även för andra ändamål, t.ex. i industrier och ibland också som energikälla.

Att använda vatten som energikälla innebär att vattenanläggningen utnyttjas för ett helt nytt ändamål, som den ursprungligen inte var avsedd eller projekterad för. En användare kan därför inte med stöd av lagen om allmänna vattentjänster kräva att få använda vatten som levereras genom den allmänna vattenanläggningen för energiutvinning. Huvudmannen kan dock efter begäran medge att till viss fastighet levererat vatten får utnyttjas för energiutvinning. För att säkerställa att den allmänna vattenanläggningen inte utnyttjas för energiutvinning i sådan omfattning att leveranssäkerheten för vatten för andra ändamål

äventyras, bör i sådana fall avtal träffas mellan huvudmannen och fastighetsägaren. Ett sådant avtal bör endast avse en begränsad period efter vilken det kan sägas upp. Det bör fastlägga efter vilka principer och till vilka priser förbrukningen ska debiteras samt innehålla eventuella begränsningar i fastighetsägarens rätt att utnyttja vatten för energiutvinning.

6. Stor vikt bör läggas vid information till de personer som drabbas av en driftstörning på vatten eller avlopps nätet. Det är alltid lättare att ha överseende med en störning om man känner att VA-verket bryr sig om användarna och håller dem informerade om vad som händer och när normala förhållanden kan förväntas.

Val av metod för information får bedömas från fall till fall utifrån de aktuella förutsättningarna. Fastighetsägaren bör underrättas per post eller telefon, men även hyresgäster bör underrättas så att de ges möjlighet att i förväg tappa upp vatten för de närmaste timmarnas behov av dricksvatten för t.ex. matlagning. Om endast ett fåtal användare är berörda kan ett personligt meddelande lämnas muntligt till var och en. Är ett något större antal berörda kan informationen lämnas genom anslag i trappuppgångarna i hyreshus.

7. Att vatten från den allmänna anläggningen, inte utan huvudmannens särskilda medgivande (t.ex. beträffande s.k. byggvatten), får tappas vid eller efter förbindelsepunkt innan huvudmannen satt upp mätare har ansetts följa av bestämmelserna 4 och 6 och har därför inte bedömts nödvändigt att särskilt framhålla i ABVA.

Bestämmelser om mätarens mätnoggrannhet vad som ska gälla vid felvisande vattenmätare ska finnas i VA-taxan.

Även om byggnadsnämnden inte gör någon teknisk granskning av handlingar i samband med handläggning av bygglovsärenden är det emellertid uppenbart att kommunen får föreskriva att huvudmannen som villkor för att använda VA-anläggningen har rätt att föreskriva att placeringen av huvudmannens mätare ska vara godkänd av denne. Platsen ska fylla rimliga krav ifråga om utrymme, åtkomlighet och skydd mot frost m.m. Huvudmannen kan exempelvis kräva att, om fastighetens del av servisledningen är lång, mätaren ska placeras i mätarkammare omedelbart innanför tomtgränsen så att omätt vatten inte rinner ut vid läckage på fastighetens del av servisledningen.

Användning av den allmänna spillvattenanläggningen

8. Enligt 6 § lagen om allmänna vattentjänster ska, om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön behöver ordnas vattenförsörjning och avlopp i ett större sammanhang för viss befintlig eller blivande bebyggelse, behovet tillgodoses genom en allmän VA-anläggning. I vattentjänstlagen har begreppet ”avlopp” givits en något vidare definition än det som ges för ”avloppsvatten” enligt 9 kap. 2 § miljöbalken, nämligen: ”bortledande av dagvatten och dränvatten från ett område med samlad bebyggelse eller från en begravningsplats, bortledande av spillvatten eller bortledande av vatten som har använts för kylning”.

I andra stycket påminns om att huvudmannen inte har skyldighet att ta emot avloppsvatten som i ej oväsentlig mån avviker från hushållspillvatten. I Byggvägledning 10, en handbok utgiven av Svensk Byggtjänst som ansluter till Boverkets byggregler (BFS 2011:6), anges att användaren av VA-anläggningen vanligen kan påräkna att huvudmannen tar emot spillvatten om följande värden innehålls:

Slamhalt	≤ 300 mg/l
Fettinnehåll (vegetabiliskt animaliskt)	≤ 150 mg/l
Mineraloljeinnehåll	≤ 100 mg/l för bilvårdsanläggning 50 mg/l i övriga fall
pH-värde	6,5–10
Temperatur	10–45 °C (för bostäder o.d. överstiger avloppsvattnets temperatur normalt inte 35 °C i förbindelsepunkten)

Värdena avser korttidsvärden, motsvarande medelvärden för under 10 minuter tagna prov. Huvudmannen kan ha egna gränsvärdeslistor som omfattar ämnen som även påverkar slam och recipient. Gränsvärdeslistorna anger riktvärden för vissa ämnen vid bedömning av utsläpp i en allmän spillvattenförande ledning.

9. Vatten från värmepumpar har använts för värmeutvinning och inte för att bereda bostaden (näringsenheten) vattenförsörjning. Eftersom detta vatten därmed inte kan anses vara avloppsvatten i den mening lagen om allmänna vattentjänster avser, är huvudmannen inte heller skyldig att ta emot det i den allmänna avloppsanläggningen. Ifall huvudmannen ändå kan och vill göra det, bör förhållandet till fastighetsägaren regleras i avtal. Huvudmannen är därvid oförhindrad att ta ut ersättning för avledandet.

10. Bestämmelsen i första stycket uppmärksammar på att en avloppsanläggning inte får användas för annat än vad den är avsedd för. Utsläpp i anläggningen av vätskor, ämnen eller föremål, som kan medföra risk för skador eller olägenheter får inte ske. Vissa ämnen, bl.a. petroleumprodukter, intar en särställning genom att de kan i väsentlig mån rubba och nedsätta reningsprocessens effektivitet och därigenom orsaka ökad förorening i recipienten. Huvudman, som anser det påkallat, kan ge ytterligare exempel på ämnen m.m. som inte får släppas ut i avloppsanläggningen.

Enligt sista stycket fordras huvudmannens skriftliga medgivande för att få tillföra den allmänna avloppsanläggningen spillvatten från köksavfallskvarnar. Avfallskvarnar kan i vissa fall vara till nytta och lösa problem för användaren. Detta torde i första hand gälla vid storkök i befintlig, äldre bebyggelse. Här kan lukt från köksavfall och svårigheter att åstadkomma en rationell hantering av avfallet förorsaka problem. I sådana sammanhang måste de fördelar som står att vinna för användaren vägas mot de störningar i ledningsnät och reningsverk som användning av avfallskvarnar kan medföra för huvudmannen. Detta innebär att huvudmannen kan komma till olika bedömningar i olika kommuner, olika tätorter eller delar av samma tätort och t.o.m. vid olika delsträckor av samma ledning. Ökad mängd matavfall betyder också ökad mängd fett. Medgivande att tillföra avloppet spillvatten från avfallskvarn kan även medföra krav på att ny eller större fettavskiljare installeras.

Ökad användning av avfallskvarnar medför ökad belastning på reningsverk och därmed ökade kostnader för reningen. Huvudmannen kan givetvis, om denne medger användning av avfallskvarn, föreskriva villkor för vad som får släppas ut från en avfallskvarn samt även villkor av ekonomisk art för medgivandet. Merkostnaderna bör täckas genom att en årlig avgift tas ut av användare med avfallskvarn. Avgiftens storlek bör lämpligen vara proportionell mot storleken på det hushåll som kvarnen är avsedd att betjäna.

12. Lagen om allmänna vattentjänster ger möjlighet att vid omläggning av kombinerat system till duplikatsystem vid behov framtinga medverkan från fastighetsägarnas sida. Frågan har

lösts på så sätt att huvudmannen – oberoende av vilka villkor som tidigare gällt – tillagts rätt att föreskriva, att sedan dagvattenledning anlagts utanför fastighet, får dag och dränvatten inte längre tillföras avloppsledning avsedd för enbart spillvatten. Huvudmannen kan däremot inte ålägga fastighetsägaren att vidta annan ändring än att tillse att dagvatten från fastigheten inte tillförs spillvattenledningen.

Fastighetsägaren har härvid normalt två möjligheter att lösa dagvattenfrågan. Antingen kan han låta ändra fastighetens avloppsinstallation så, att dagvatten avleds genom särskilda dagvattenledningar och att fastighetens därtill hörande dagvattenservis blir inkopplad till VA-anläggningens dagvattenservis vid förbindelsepunkt eller också kan han inom fastigheten låta utföra en LOD-anläggning. Önskar fastighetsägaren avleda dagvatten till en LOD-anläggning, men detta inte visar sig vara praktiskt genomförbart, kan kommunens miljö och hälsoskyddsnämnd av sanitära skäl finna det påkallat att ålägga fastighetsägaren att avleda dag och dräneringsvatten till dagvattenledningen.

I det fall en fastighetsägare inte vidtar de åtgärder som ålagts honom har huvudmannen möjlighet att begära prövning hos mark- och miljödomstolen. Domstolen kan förplikta part i VA-förhållande att inom viss tid vidta åtgärd som denne lagligen är skyldig att utföra. Domstolen kan, om så yrkas, föreskriva vitespåföljd för underlåtenhet att fullgöra förpliktelsen. En annan möjlighet är att parten förpliktas vidta åtgärden, och om han motsätter sig detta, åtgärden får utföras genom motpartens försorg.

Vid nybyggnad måste bestämmelserna i Boverkets byggregler beaktas, vilkas innebörd är att dränvatten från byggnad inte får avledas till avloppsledning, i vilken uppdämning kan förekomma. Ställs från huvudmannen kravet att dränvatten ska avledas till dagvattenledning, innebär detta i många fall att dränvatten från byggnader, i första hand sådana med källare, inte kan avledas med självfall. Dagvattenledningar är nämligen normalt dimensionerade så att ledningarna blir dämnda vid häftigare regn. Den praktiska konsekvensen blir sålunda att vissa byggnader inte kan förses med källare eller att dränvattnet måste pumpas eller avledas till LOD-anläggning.

I vissa fall kan det dock vara godtagbart att dränvatten avleds till ledning, i vilken uppdämning kan förekomma. En förutsättning härför torde dock vara att byggnadens grundkonstruktion utförts på ett sådant sätt att den inte skadas om den utsätts för utvändigt vattentryck.

En lösning kan vara att huvudmannen efter ansökan från fastighetsägaren medger att dränvattnet får avledas till spillvattenförande ledning. Stor restriktivitet bör dock härvid iakttagas med hänsyn till de höga krav på säkerhet mot källaröversvämningar inom områden med duplikata avloppssystem som rättspraxis numera utvisar.

Ibland kan huvudmannen i vissa områden vara i behov av att begränsa dränvattenflödet till de allmänna ledningarna för att undvika att dessa ledningar överbelastas vid snösmältning och vid häftiga regn. Inför huvudmannen sådana begränsningar för vissa områden, bör det vara säkerställt att dessa begränsningar också finns införda i planbestämmelserna för de aktuella områdena.

Att ändra en befintlig installation så att dagvatten, som tidigare har avletts till spillvattenförande ledning, i stället avleds till dagvattenledning, kan i många fall medföra betydande kostnader. I andra fall återigen kan det framstå som angeläget att en fastighets installation ändras, trots att kostnaderna för detta är relativt betydande. I de fall kostnaderna väsentligt

överstiger motsvarande kostnader för jämförbara fastigheter i allmänhet har fastighetsägaren rätt till ersättning för merkostnaden i fråga. Bidrag kan komma i fråga efter särskilt beslut av huvudmannen eller enligt de grunder som huvudmannen angivit. Detta innebär att kostnaden till viss del slås ut på VA-kollektivet i dess helhet eller alternativt betalas med skattemedel.

Vid planering av nya områden är det numera inte ovanligt att möjligheterna för lokalt omhändertagande av dagvatten, LOD, undersöks. Befinns lokalt omhändertagande av dagvattnet vara möjligt inom ett område, kan kommunen välja att endast i begränsad utsträckning – eller eventuellt inte alls – bygga ut något ledningssystem för omhändertagande av dagvatten inom detta område. Det torde dock inte vara möjligt att generellt beröva fastighetsägarna den användningsrätt för dag och dränvatten som kan föreligga enligt vattentjänstlagen. Den individuella bedömningen av varje fastighets förhållanden måste alltid göras. I de fall allmän dagvattenledning inte anordnas ankommer det på respektive fastighetsägare att förse fastigheten med anordningar för lokalt omhändertagande av dagvattnet. Någon anläggningsavgift för dagvatten kommer givetvis i detta fall inte ifråga.

I de fall dagvattenavledningen från fastigheter löses genom att dagvattnet leds till en allmän LOD-anläggning utan att förbindelsepunkt upprättats, utgår anläggningsavgift, förutsatt att det finns stöd för en sådan avgift i VA-taxan.

Inom områden med befintliga, kombinerade system finns ibland intresse från huvudmannen att minska belastningen på ledningsnätet. En åtgärd i sådan riktning är att tillse att ledningarna i så liten utsträckning som möjligt tillförs dagvatten. Bestämmelsen i punkt 12 fjärde stycket ger huvudmannen möjlighet att under vissa förutsättningar förbjuda utsläpp av sådant vatten till spillvattenförande ledning. Har det genom utredning klarlagts att det finns förutsättningar för lokalt omhändertagande av dag och dränvattnet, kan kommunen hävda att behovet att avleda detta vatten kan tillgodoses bättre på annat sätt än genom den allmänna ledningen. Med sådant ”annat sätt” avses i allmänhet då LOD-anläggning.

Att anordna en LOD-anläggning inom fastigheten torde emellertid i de helt övervägande antalet fall innebära vissa kostnader för fastighetsägaren. Eftersom ett förbud att avleda dag och dränvatten till spillvattenförande ledning inte får medföra att fastigheten hamnar i ett sämre ekonomiskt läge än tidigare, torde ett sådant förbud behöva medföra att fastighetsägaren av kommunen kompenseras för anläggningskostnaden för LOD-anläggningen.

13. Med de alltmer högre kraven på åtgärder för att motverka vattenförorening är det i många fall nödvändigt att utöva en noggrannare kontroll över vad som avleds till den allmänna avloppsanläggningen. I första stycket har därför fastighetsägaren ålagts att lämna uppgift om arten och omfattningen av sådan verksamhet inom fastigheten, som kan inverka på avloppsvattnets beskaffenhet. Vidare är det skäligt att provtagningar och analyser, som huvudmannen finner erforderliga för kontroll av sådant avloppsvatten, bekostas av fastighetsägaren eller genom denne av företag, rörelse eller verksamhet som avleder ifrågavarande avloppsvatten. Kostnaden för sådan kontroll kan också ingå i särskild industriavloppstaxa.

I andra stycket har införts en bestämmelse, som gör det möjligt för huvudmannen att föreskriva att fastighetsägaren själv ska, enligt huvudmannens anvisningar och på det sätt och i den omfattning huvudmannen bestämmer, föra journal över verksamheten och själv utöva kontroll av avloppsvattnets beskaffenhet.

Slutligen bör framhållas, att även om det är en hyresgäst som bedriver rörelse och avleder avloppsvatten som avses under denna punkt, är det enligt lagen om allmänna vattentjänster fastighetsägaren som gentemot huvudmannen svarar för att gällande bestämmelser efterlevs. Det ligger därför i fastighetsägarens intresse att tillse att hyresgäst, som utövar verksamhet av det slag det här är fråga om, iakttar bestämmelserna under denna punkt.

Har hyresgäst träffat avtal med huvudmannen om att bruka VA-anläggningen på sätt som omnämns i punkt 1, tredje stycket, svarar denne själv som part i VA-förhållandet för sina skyldigheter gentemot huvudmannen i stället för fastighetsägaren.

Tredje stycket i denna bestämmelse är en direkt följd av punkt 8, andra stycket, enligt vilken huvudmannen inte har skyldighet att ta emot spillvatten vars sammansättning väsentligt avviker från hushålls spillvattens. Bestämmelsen avser främst avloppsvatten från industrier, laboratorier, hantverks och affärsrörelser m.m.

Användning av den allmänna dagvattenanläggningen

17. Kraven på hanteringen av dagvatten i samhället blir alltmer svårhanterliga. Ursprungligen var det högre krav på miljöerna runt byggnader, vattenpölar på gator, asfaltering av vägar etc. som skapade ett ökat behov av bortforsling av vatten. Eftersom det redan fanns avloppssystem var det naturligt att använda dessa för ändamålet. Avloppsledningarna tjänade därmed både för bortforsling av både spillvatten och dagvatten i ett så kallat kombinerat system. Sedan 1960-talet har dock kommunerna separerat dagvatten från spillvatten i ett så kallat duplikatsystem. Många delar är dock fortfarande kombinerade, särskilt i större städer.

Enligt vattentjänstlagen ska alla VA-anläggningar uppfylla skäliga anspråk på säkerhet. Vad detta innebär för dagvattenförande ledningar har gradvis skärpts. Tidigare ansågs dessa VA-ledningar vara byggda för att kunna hantera ett så kallat ettårs regn (ett regn som statistiskt inträffar en gång per år). Efter 1985 har dock branschstandard varit att dimensionera dagvattensystemet så att inte fastigheter riskerar att drabbas av översvämningar vid ett så kallat tioårs regn.

Samhället har utvecklats mycket sedan 1985. Städerna har vuxit, förtätats, fått fler hårdgjorda ytor. Till detta kommer klimatförändringar som bl.a. innebär mer intensiva regn och skärpta miljökrav. Dagvattnet kan inte längre endast ledas i rörledningar, utan behöver hanteras på ytan. Behovet av ytor som kan hantera dagvattnet blir allt större samtidigt som den tillgängliga ytan blir mer svårtillgänglig. Befintliga samhällen i Sverige består till ca 70 procent av fastighetsmark.

Fastighetsägarna är de som använder den allmänna VA-anläggningen och finansierar den genom att betala avgifter. Huvudmannen bör ha hela VA-kollektivets bästa som utgångspunkt. Kostnaden för att gräva upp befintliga ledningar, dimensionera upp dessa, lösa in nödvändig mark och anlägga dagvattendammar är dock inte försvarbar. DHI har ett SVU-projekt (SVU 2021–18) studerat effekterna av dagvattenåtgärder på kvartersmark respektive på allmän plats. Resultatet av studien pekade på att åtgärder på kvartersmark ger mycket god effekt jämfört med att alla åtgärder skulle genomföras på allmän plats.

Svenskt Vatten har även låtit Sweco genomföra en analys för att jämföra de samhällsekonomiska effekterna av att ta hand om dagvatten genom att öka kapaciteten på de

allmänna dagvattenanläggningarna respektive LOD-lösningar på kvarteretsmark. Analysen resulterade i att det är mer samhällsekonomiskt fördelaktigt att begränsa dagvattenflöden från fastighetsmark genom att ställa krav på fastighetsägare, jämfört med att huvudmannen ska öka dimensionerna på det befintliga ledningsnätet samt anlägga dagvattendammar.

Den allmänna VA-anläggningen ska inte klara vilka krav som helst, det finns begränsningar. Huvudmannen är inte skyldig att tillhandahålla dricksvatten till annat än för hushållsändamål. Huvudmannen är inte heller skyldig att ta emot annat än normalt hushållspillvatten. När det gäller dagvatten är dessa begränsningar mer otydliga. Huvudmannen kan bli ansvarig för skador som orsakas av den allmänna dagvattenanläggningen, här är det tydligt att anläggningen inte ska klara av hur mycket vatten som helst. I de fall där huvudmannen kan visa att VA-anläggningen är dimensionerad och utförd enligt branschstandard kan denne inte hållas ansvarig.

Fastighetsägare är i grunden ansvariga för det vatten som behöver ledas bort från fastigheten. Huvudmannens ansvar träder in när det är svårt för fastighetsägarna att ta hand om vattnet på den egna fastigheten, eller att leda bort vattnet utan att skador uppstår för omkringliggande fastigheter.

En fastighetsägare får enligt 21 § vattentjänstlagen inte använda en allmän VA-anläggning på ett sätt som innebär att huvudmannen får svårt att uppfylla de krav som ställs på VA-anläggningen och driften av den eller att i övrigt uppfylla sina skyldigheter enligt lag. Fastighetsägare får därmed inte använda VA-anläggningen på ett sätt som gör det svårt för huvudmannen att uppfylla sina skyldigheter.

För att kunna tillämpa punkt 17 i ABVA och ställa krav på fastighetsägare behöver huvudmannen kunna visa att det går att genomföra lämpliga åtgärder för fördröjning inne på fastigheten. Fastigheter med stora ytor bör inte ha svårt att hitta lämpliga lösningar för att fördröja vatten. Det kan exempelvis handla om fördröjningsmagasin eller att minska andelen hårdgjord yta. Kraven som ställs får endast gälla användandet av den allmänna anläggningen, exempelvis vad som får släppas till denna, inte hur fastighetens installation ska utformas. Förutsättningarna på fastigheterna är olika och kraven får inte medföra att fastighetsägarens möjligheter att använda den allmänna anläggningen oskäligt begränsas.

När dagvattenflödet fördröjs och vattnet infiltreras, så innebär det även en renande effekt. Dagvattnets sammansättning varierar stort beroende på vilka ytor vattnet rinner över i den urbana miljön. Områdets markanvändning, trafikdensitet och förekommande byggnadsmaterial är några av de faktorer som har allra störst påverkan på dagvattnets kvalitet. Kraven på de föreningar som huvudmannen leder bort och släpper ut blir allt skarpare i takt med att vattenförekomsternas kvalitet ska bevaras eller förbättras. Det är därmed viktigt att huvudmannen kan ställa krav på de som förorenar dagvattnet enligt principen om att förorenaren betalar. Naturvårdsverket har i sitt regeringsuppdrag, analys av kunskapsläget för dagvattenproblematiken 2017, redogjort för vanligt förekommande föroreningar i dagvatten och de största källorna. Dessa föroreningar kan utgöra en grund för kravställning.